

Bruxelles, den 28.1.2014
COM(2014) 30 final

RAPPORT FRA KOMMISSIONEN TIL EUROPA-PARLAMENTET OG RÅDET

om gennemførelsen af Europa-Parlamentets og Rådets henstilling af 18. juni 2009 om fastlæggelse af en europæisk referenceramme for kvalitetssikring af erhvervsuddannelse

(EØS-relevant tekst)

RAPPORT FRA KOMMISSIONEN TIL EUROPA-PARLAMENTET OG RÅDET

om gennemførelsen af Europa-Parlamentets og Rådets henstilling af 18. juni 2009 om fastlæggelse af en europæisk referenceramme for kvalitetssikring af erhvervsuddannelse

(EØS-relevant tekst)

INDHOLDSFORTEGNELSE

1.	Indledning	3
2.	Resultater inden for kvalitetssikring af erhvervsuddannelser	4
2.1.	Kvalitetssikringsmekanismer på erhvervsuddannelsessystemernes niveau.....	4
2.2.	Kvalitetssikringsmekanismer på erhvervsuddannelsesudbydernes niveau.....	5
3.	Udfordringer, der skal tackles	7
3.1.	EQAVET's bidrag til åbenhed omkring erhvervsuddannelse	7
3.2.	Styring	8
4.	Konklusioner og næste skridt.....	8
4.1.	Ræsonnerende konklusioner	8
4.2.	Gennemførelse af EQAVET	9
4.3.	Ud over EQAVET	10

1. INDLEDNING

For at komme ud af den økonomiske krise har Europa brug for intelligent vækst¹, hvilket kræver bedre kvalificerede personer. Cedefops prognoser bekræfter, at efterspørgslen efter lavtkvalificerede vil falde, mens efterspørgslen efter højt kvalificerede vil stige, og den største efterspørgsel vil være efter mellemkvalificerede personer².

I denne sammenhæng har erhvervsuddannelse en afgørende rolle at spille som fremhævet i en række nyere strategidokumenter fra Kommissionen. Udfordringerne er stadigvæk betydelige trods den kraftige politiske opmærksomhed, der har været på erhvervsuddannelser: forøge deres tiltrækningskraft, inkorporere bedre læring på arbejdspladsen, øge relevansen for arbejdsmarkedet, udvikle bedre karriere- og uddannelsesvejledning, gennemføre faglig udvikling for lærere og undervisere samt forbedre anerkendelse og gennemsigtighed af erhvervsuddannelsernes læringsresultater landene imellem og på tværs af forskellige uddannelsesforløb.

Kvalitetssikring spiller en vigtig rolle i indsatsen for at løfte disse udfordringer navnlig overvindelse af misforholdet mellem efterspurgt og udbudte kvalifikationer og forbedring af unges beskæftigelsesmuligheder, så en fælles forståelse, for hvad der er topkvalitet inden for erhvervsuddannelse, endelig kan opstå og lette den gensidige anerkendelse af læring, som er erhvervet i forskellige lande, hvorved mere mobilitet og en bedre løsning på økonomiske og samfundsmæssige udfordringer muliggøres.

Dette er den første rapport om fremskridt for kvalitetssikring af erhvervsuddannelserne i Den Europæiske Union efter vedtagelsen af Europa-Parlamentets og Rådets henstilling af 18. juni 2009 om fastlæggelse af en europæisk referenceramme for kvalitetssikring af erhvervsuddannelserne³ (herefter EQAVET-henstillingen). Kommissionen sammenfatter i rapporten de indhøstede erfaringer og fremlægger forslag til det videre forløb.

EQAVET-henstillingen fastsætter et referenceinstrument, der kan hjælpe medlemsstaterne med at fremme og overvåge løbende forbedring af erhvervsuddannelsessystemerne. Rammen bør bidrage til kvalitetsforbedring af erhvervsuddannelserne og til øget gennemsigtighed og ensartethed i forbindelse med den erhvervsuddannelsespolitiske udvikling mellem medlemsstaterne, hvorved gensidig tillid, arbejdstageres og lærendes mobilitet samt livslang læring fremmes.

Rammen omfatter en cyklus med fire faser (planlægning, gennemførelse, evaluering og revision). Hver fase understøttes af kvalitetskriterier og vejledende deskriptorer⁴, der skal anvendes på erhvervsuddannelsessystem- og udbyderniveauet samt niveauerne for udstedelse af kvalifikationer. Cyklussen giver en systematisk tilgang til kvalitet og lægger stor vægt på overvågning og forbedring af kvaliteten, idet intern og ekstern evaluering, revision og andre forbedringsprocesser kombineres og understøttes af målinger og kvalitativ analyse.

Rammen bør betragtes som en "værktøjskasse", hvorfra de forskellige brugere kan vælge de elementer, som de finder mest relevante for deres specifikke systemer. De indikatorer, der blev foreslået til måling af forbedring af erhvervsuddannelsernes kvalitet, omfatter oplysninger såsom investeringer i uddannelse af lærere og undervisere, deltagelses- og

¹ Meddelelse fra Kommissionen, "En stærkere europæisk industripolitik for vækst og økonomisk genopretning", COM(2012) 582 final af 10.10.2012.

² Cedefop, *Roads to recovery: three skill and labour market scenarios for 2025*, juni 2013.

³ EUT C 155 af 8.7.2009, s. 1.

⁴ Deskriptorerne giver f.eks. delmål for planlægningsfasen på systemniveau såsom beskrivelse af erhvervsuddannelsessystemets lang- og mellemfristede mål i samråd med interessenter, definition af overvågningsmål og -indikatorer samt afgrænsning af uddannelsesbehov.

gennemførelsesprocenter, antal personer, der er kommet i arbejde efter færdiggørelse af et erhvervsuddannelsesprogram, udnyttelse af de opnåede færdigheder på arbejdspladsen, arbejdsløshedsprocent, forekomst af udsatte grupper, mekanismer til fastlæggelse af arbejdsmarkedets behov for videreuddannelse og ordninger for fremme af adgangen til erhvervsuddannelser.

I henstillingen opfordres medlemsstaterne til at udarbejde en national tilgang, der sigter mod at forbedre kvalitetssikringssystemerne på nationalt plan, udpege et nationalt referencekontor for kvalitetssikring samt deltage i det europæiske netværk (EQAVET-netværket).

2. RESULTATER INDEN FOR KVALITETSSIKRING AF ERHVERVSUDDANNELSER

2.1. Kvalitetssikringsmekanismer på erhvervsuddannelsessystemernes niveau

Topkvalitet inden for erhvervsuddannelse på systemniveau indebærer en strategi for fortsat udvikling af færdigheder rettet mod læringsresultater af høj kvalitet, mobilitet, gensidig anerkendelse og gennemtrængelighed samt iværksættelse af evidensbaserede politikker, som forbedrer effektiviteten af systemet. Det indebærer også samarbejde og fælles investeringer og integration af erhvervsuddannelserne i det generelle uddannelsessystem⁵.

I henhold til resultaterne af EQAVET-sekretariatets undersøgelse⁶ og den eksterne evaluering⁷ har mere end 20 lande konsolideret deres kvalitetssikringsmetoder, og EQAVET har bidraget direkte til at forme det nationale system i 14 lande (BG, CZ, EL, HU, HR, MT, RO og FYROM samt BE, fr, ES, IT, LV, LT og SI, hvor der er reformer i gang). De fleste tilgange omfatter både grundlæggende erhvervsuddannelse⁸ og fortsat erhvervsuddannelse⁹ og primært offentligt finansieret institutionel afholdelse. Nogle lande havde allerede EQAVET-kompatible tilgange og skulle derfor ikke ændre disse væsentligt.

De fleste af EU's nationale uddannelsessystemer har i skrivende stund kvalitetsstandarder for udbydere af erhvervsuddannelse¹⁰, der hovedsagelig anvendes som en betingelse for finansiering, akkreditering og/eller er retsligt påkrævet.

Næsten alle medlemsstaterne indsamler data med henblik på at forbedre effektiviteten af deres systemer og har dertil udarbejdet passende dataindsamlingsmetoder, f.eks. spørgeskemaer og indikatorer/målemetoder. Dette betyder dog ikke automatisk, at processerne revideres regelmæssigt, og at handlingsplaner for forandring udformes, idet undersøgelsen viser, at kun ca. en tredjedel af landene regelmæssigt udfører undersøgelser og udarbejder handlingsplaner. I de fleste tilfælde offentliggør medlemsstaterne oplysninger om tilgængelige evalueringresultater¹¹.

For så vidt angår anvendelsen af indikatorer er praksis på tværs af landene ret forskellig. Mens nogle indikatorer tilsyneladende anvendes af et flertal af medlemsstaterne (f.eks.

⁵ Kommissions interne arbejdsdokument, SWD (2012)375 af 20.11.2012, s. 38.

⁶ EQAVET, *Supporting the implementation of the European quality assurance reference framework: Results of the EQAVET Secretariat Survey*, 2012, s. 20. Tilgængelig på EQAVET sekretariatets websted: <http://www.eqavet.eu/gns/what-we-do/annual-forum.aspx>.

⁷ ICF GHK, *Evaluation of implementation of EQAVET Final report*, (herefter benævnt den eksterne evaluering) 2013, s. 51.

⁸ "Erhvervsuddannelse foretaget inden for det grundlæggende uddannelsessystem, normalt inden man får adgang til arbejdsmarkedet", inspireret af Cedefop, *Terminology of European education and training policy*, Luxembourg, Publikationskontoret, 2008.

⁹ "Uddannelse eller videreuddannelse efter grundlæggende almen uddannelse og erhvervsuddannelse — eller efter at have fået adgang til arbejdsmarkedet [...]", Cedefop, se ovenfor.

¹⁰ EQAVET-sekretariatets undersøgelse, cit. s. 29.

¹¹ Ibid, s. 68: BE (nl), BG, DK, DE, EE, IE, ES, LV, LT, NL, AT, PL, RO, SK, FI, SE, UK og HR.

deltagelse i og gennemførelse af erhvervsuddannelsesprogrammer) er andre vigtige resultatorienterede indikatorer, såsom "udnyttelse af færdigheder på arbejdspladsen" eller "andel af personer med en erhvervsuddannelse, der er kommet i arbejde på et givet tidspunkt efter uddannelsens afslutning" mindre brugt, selv om de kunne give vigtige oplysninger om, hvordan man kan sikre en bedre tilpasning til arbejdsmarkedets behov. Det er generelt sværest at indhente oplysninger for disse indikatorer.

Ifølge en nylig undersøgelse blandt de nationale referencekontorer for EQAVET ville 75 % af dem finde det nyttigt at øge EU-samarbejdet med henblik på at arbejde hen imod skabelsen af betingelser for benchmarking under anvendelse af en eller flere EQAVET-indikatorer¹².

I den samme undersøgelse bemærkes det, at vejledende EQAVET-deskriptorer anvendes til kvalitetsstyringen i 22 grundlæggende erhvervsuddannelsessystemer. Det nævnes i den eksterne evaluering, at det er vanskeligt at sammenligne de nationale kvalitetssikringsforanstaltninger med EQAVET-deskriptorerne, fordi deskriptorerne er meget generelle og ofte omfatter aspekter, der ikke er omfattet af særlige kvalitetssikringsforanstaltninger, men snarere optræder i erhvervsuddannelsespolitikkerne og politikudformningstilgange.¹³ Men denne samlede strategi er også med til at fremskynde bevægelsen bort fra værktøjskassetilgangen i retning af en kvalitetsforbedringskultur.

Et erhvervsuddannelsessystem af høj kvalitet letter også fortsat udvikling af færdigheder, mobilitet og gennemtrængelighed mellem erhvervsuddannelserne og de videregående uddannelser. Omkring halvdelen af landene hævder, at kvalitetssikring i deres erhvervsuddannelsessystemer er med til at give adgang til videregående uddannelser gennem forskellige mekanismer: kvalitetssikrede erhvervsuddannelseskvalifikationer anerkendes enten som en normal kvalifikation, der er adgangsgivende til videregående uddannelser (f.eks. IE og NL), eller har en dobbeltstatus, uddannelsesmæssig og erhvervmæssig (f.eks. PT). Det er imidlertid også et faktum, at gennemtrængelighed i mange lande stadig blot er et mål, og der skal ydes en betydelig indsats, hvis det skal være muligt at gennemføre det i praksis.

Langt de fleste lande har indført mekanismer og procedurer til at fastlægge uddannelsesbehov for grundlæggende erhvervsuddannelser, og de fleste af dem har også sådanne ordninger for fortsatte erhvervsuddannelser¹⁴. En dybtgående analyse er dog nødvendig for at vurdere effektiviteten af sådanne systemer, disses synergier med EU-oversigten over færdigheder¹⁵, og om inddragelse af fagområdet (navnlig faglige organisationer og virksomheder) forekommer på en samarbejdende/forhandlende måde¹⁶, da det har vist sig at være vigtigt for udformningen af kvalifikationer med læringsresultater af høj kvalitet, der svarer til arbejdsmarkedets behov.

2.2. Kvalitetssikringsmekanismer på erhvervsuddannelsesudbydernes niveau

Høj kvalitet af støtten til læringen, lærere og undervisere samt effektiv ledelse udøvet af en erfaren skoleleder er alle vigtige faktorer, men udbydere af erhvervsuddannelse kan også bedre levere fremragende erhvervsuddannelser, når der er strategiske forbindelser og netværk med det bredere økonomiske fællesskab på regionalt, nationalt og internationalt plan.¹⁷

¹² EQAVET-sekretariatets undersøgelse, cit. kapitel 5.

¹³ Eksterne evaluering, cit., s. 32.

¹⁴ EQAVET-sekretariatets undersøgelse, cit. s. 61 og 72.

¹⁵ Jf. <http://euskills panorama.ec.europa.eu/>.

¹⁶ Adskillige FP7-forskningsprojekter handler om fortsat erhvervsuddannelse og voksenuddannelse. Jf. "Adult and continuing education in Europe. Using public policy to secure a growth in skills", Europa-Kommissionen, 2013.

¹⁷ SWD(2012) 375, cit. s. 38.

De fleste lande har eller er i færd med at erhverve en fælles kvalitetssikringsramme for udbydere af erhvervsuddannelser, der vil være kompatibel med den europæiske referenceramme for kvalitetssikring af erhvervsuddannelse. Næsten alle landene har lovbestemt ekstern evaluering af udbydere af erhvervsuddannelse, mens 22 lande¹⁸ kræver, at udbydere af erhvervsuddannelser benytter interne kvalitetssikringsmekanismer, og i yderligere seks lande (BE FR, BG, FR, IT, LT, SK) er dette frivilligt, men påskønnet.

Den hyppigste form for ekstern revision er inspektion. Disse er generelt skoleinspektionstjenesteydelser og omfatter både grundlæggende erhvervsuddannelser og almene uddannelser. Andre former for ekstern evaluering anvendes, men typisk mest for fortsatte erhvervsuddannelser, og de er mindre udbredt for grundlæggende erhvervsuddannelser. For eksempel har nogle delstater i Tyskland krav om, at udbydere skal gennemføre kvalitetssikringssystemer som f.eks. Q2E, EFQM, QZS eller ISO 9001. Malta kræver, at udbydere underkastes kvalitetsrevision af uvildige eksperter. Nogle lande har specifikke kvalitetssikrings- eller evalueringsorganer, f.eks. dækker agenturet for kvalitetssikring inden for uddannelse i det flamske fællesskab i Belgien hele uddannelsesområdet undtagen videregående uddannelser, Danmarks Evalueringsinstitut dækker hele uddannelsessystemet, og det spanske nationale evalueringsinstitut almen uddannelse og erhvervsuddannelse.

I mange lande kræver lovgivningen, at udbydere af erhvervsuddannelser systematisk vurderer deres aktiviteter samt kvaliteten og effektiviteten af de uddannelser, de tilbyder. I BG, HR, CZ, DK, EE, HU, RO, SI og SK omfatter dette obligatoriske selvevalueringsrapporter og forbedringsplaner, der giver oplysninger til eksterne evalueringer. Selv om det ikke er obligatorisk, bruges selvevaluering bredt af udbydere af grundlæggende erhvervsuddannelser i Østrig.

En af de vigtigste årsager til at man har selvevaluering på udbyderniveauet er, at det udvikler en kvalitetskultur i uddannelsesinstitutioner. Der er også positive virkninger med hensyn til ansvarlighed og styring af erhvervsuddannelsesudbydere, som gøres ansvarlige for levering af kvalitetsresultater. Da konteksten er forskellig for hver enkelt erhvervsuddannelsesudbyder, kan selvbedømmelse gøre hver organisation i stand til at udvikle en ramme og en række foranstaltninger, der er egnede til dens sammenhæng og virkelighed.

Der er mange forskellige former for praksis vedrørende intern revision i medlemsstaterne. Nogle lande kræver, at erhvervsuddannelsesudbydere fokuserer den interne revision på særlige aktivitetsområder. Andre giver ingen vejledning i, hvordan kvalitetssikring bør foretages, mens flere lande har udarbejdet vejledninger, metoder eller websteder til at støtte denne proces¹⁹. Nogle lande har indført en form for peer review/læring blandt erhvervsuddannelsesudbydere, der i de fleste tilfælde er baseret på en europæisk metodologi udviklet under et Leonardo da Vinci-projekt²⁰.

Generelt har erhvervsuddannelsesudbydere en tendens til at gøre mindre brug af deskriptorer, end det man ser på systemniveau.²¹ Erhvervsuddannelsesudbydere går ofte gennem en akkrediteringsproces²² og en ekstern eller intern revisionsproces, men en udbredt brug af EQAVET-cyklussen forekommer ikke ofte. Dette viser, at der stadig er plads til forbedringer med hensyn til at nå erhvervsuddannelsesudbydere, navnlig gennem formidlere.

¹⁸ AT, BE nl, CY, CZ, DK, EE, FI, HU, IE, LU, LV, MT, NL, PL, PT, RO, SE, SI, UK, HR, IC og FYROM, EQAVET-sekretariatets undersøgelse, cit. s. 24.

¹⁹ Ekstern evaluering, cit. s. 25.

²⁰ <http://www.peer-review-education.net/>.

²¹ EQAVET-sekretariatets undersøgelse, cit. s. 104.

²² Ordet "akkreditering" forstås i dette dokument som akkreditering af uddannelse og ikke i den betydning af "akkreditering", som er anvendt i forordning (EF) nr. 765/2008.

I den forbindelse kan EQAVET-projekterne tjene som eksempler på god praksis. Som et eksempel resulterede det maltesiske kvalitetssikringsprojekt for erhvervsuddannelser i retningslinjer for erhvervsuddannelsesinstitutioner om brugen af indikatorerne. I et nederlandsk projekt blev der udviklet en bottom-up-tilgang til kvalitetssikring ved at arbejde med erhvervsuddannelsesudbydere, og en kvalitetskultur blev fremmet²³.

Den arbejdsbaserede læringsdimension er en stor udfordring for kvalitetssikring. Det er ikke garanteret, at der er uddannelse af underviserne, og der er ofte ringe oversigt over sådanne ordninger.

EQAVET-kriterierne, -deskriptorerne og -indikatorerne giver ikke specifik vejledning om kvalitetssikring af arbejdsbaseret læring. Denne relative svaghed er blevet rettet på politisk plan gennem Bruggekommunikéet, som opfordrer de deltagende lande til inden 2015 at udvikle en fælles kvalitetssikringsramme for erhvervsuddannelsesudbydere, som også er relevant for læring på arbejdspladsen, og som er forenelig med EQAVET²⁴. EQAVET-netværket har nedsat en arbejdsgruppe og er i færd med at udarbejde retningslinjer på dette område.

3. UDFORDRINGER, DER SKAL TACKLES

Det fremgår af EQAVET-undersøgelsen og den eksterne evaluering, at nogle dele af EQAVET er godt integrerede i medlemsstaternes kvalitetssikringskulturer. Der er dog store muligheder for at nå frem til en bedre fælles forståelse, der i høj grad vil kunne lette gensidig anerkendelse af kvalifikationer og øget mobilitet.

3.1. EQAVET's bidrag til åbenhed omkring erhvervsuddannelse

At EQAVET's bidrag til målet om gennemsigtighed — som støtter gensidig tillid, mobilitet på tværs af grænser og livslang læring — endnu ikke er fuldt ud udnyttet, kan ses ud af den begrænsede synergi med europæiske redskaber, der specifikt handler om kvalifikationer og kompetencers gennemsigtighed: den europæisk referenceramme for kvalifikationer (EQF)²⁵, det europæiske meritoverførselssystem (ECVET)²⁶ og Europass-rammen²⁷, der fokuserer på læringsprocessens resultater — hvad man ved, og hvad man kan. Mens kvaliteten af resultaterne er det endelige kriterium, når man skal vurdere kvaliteten af en læringsmulighed, er dette aspekt ikke rigtigt omfattet af EQAVET, som ikke specifikt dækker kvalitetssikring af kvalifikationsudformning, -evaluering og -udstedelse, selv om henstillingen fastsætter, at referencerammen også bør anvendes på kvalifikationsudstedelsesniveauerne. Det understreger behovet for tættere forbindelser til referencerammer for kvalifikationer på nationalt og europæisk plan.

Ordninger for at lette den gensidige anerkendelse eksisterer for erhvervsuddannelser (internationale certificeringer for visse erhvervs vedkommende) og videregående uddannelser (ENIC/NARIC-netværkene). Det er dog klart, at disse foranstaltninger endnu er nødvendige. Et andet potentielt udviklingsområde kunne være opstramning af forbindelserne mellem EQAVET og ECVET. Faktisk var et af formålene med EQAVET oprindeligt at støtte oprettelsen af ECVET. Imidlertid har kun nogle få lande udviklet meritssystemer for

²³ Jf. <http://eqavetprojects.eu/>.

²⁴ Jf. *Kommuniké fra Brugge om et styrket europæisk samarbejde om erhvervsrettet uddannelse*, 7.12.2010, strategisk mål 2b.

²⁵ Europa-Parlamentets og Rådets henstilling af 23. april 2008 (EUT C 111/01 af 6.5.2008).

²⁶ Europa-Parlamentets og Rådets henstilling af 18. juni 2009 (EUT C 155/02 af 8.7.2009).

²⁷ Afgørelse nr. 2241/2004/EF (EUT L 390 af 31.12.2004, s. 6).

erhvervsuddannelser (FI, IE, UK, EE, SE og SL samt LU og IT for grundlæggende erhvervsuddannelser)²⁸, og ECVET er i de fleste lande stadig på udviklingsstadiet²⁹.

Mobilitet mellem uddannelsesdelsektorerne er af afgørende betydning. Gennemtrængelighed i retning af videregående uddannelser udgør et hovedelement i erhvervsuddannelsers tiltrækningskraft og i bestræbelserne på at opnå topkvalitet i erhvervsuddannelserne. Der er dags dato stadig plads til udvikling i denne henseende. De europæiske standarder og retningslinjer for kvalitetssikring i det europæiske område for videregående uddannelser³⁰ indeholder fælles principper, men gør det muligt at have forskellige operationelle strategier, og der er konstateret meget lidt koordination mellem redskaberne. Ikke desto mindre er der kommet mere dialog og samarbejde på det seneste med afholdelsen af en række fælles initiativer. I bilag 3 til EQF foreslås fælles principper for kvalitetssikring for både videregående uddannelse og erhvervsuddannelse, omend bilaget udtrykkeligt ikke henviser til hverken de europæiske standarder og retningslinjer eller EQAVET³¹.

En foranstaltning, der blev foreslået af den europæiske arbejdsgruppe om kvalitet i voksenuddannelser (og derfor også i fortsatte erhvervsuddannelser) med henblik på en overordnet tilgang til kvalitetssikring af livslang læring på længere sigt, er en passende udvikling af EQAVET-modellen, eventuelt med større fokus på kvaliteten af læringsresultater³².

3.2. Styring

Mens EQAVET-henstillingen opfordrer til inddragelse af alle interessenter under hele kvalitetssikringscyklussen på europæisk plan, synes styringsstrukturen på europæisk plan for det meste at bestå af repræsentanter fra grundlæggende erhvervsuddannelser. Når det drejer sig om nationale styringsstrukturer, viser EQAVET-sekretariatets undersøgelse, at der er behov for at sikre en bedre og vedvarende inddragelse af visse kategorier af interessenter, især lærende, sektoren for videregående uddannelser, arbejdsgivere og aktørerne på arbejdsmarkedet samt regionale og lokale myndigheder.

I det omfang EQAVET har bidraget til bedre kvalitetssikring af de nationale erhvervsuddannelsessystemer, har den også formidlet kommunikation og udveksling mellem disse, hvilket har fremmet overensstemmelsen mellem udviklingen på erhvervsuddannelsesområdet i de forskellige lande. Dette bidrager i nogen grad til at opfylde den generelle målsætning om at fremme gennemsigtighed og sammenhæng i den erhvervsuddannelsespolitiske udvikling medlemsstaterne imellem.

Det har dog ikke ført til let sammenlignelige beskrivelser af de nationale kvalitetssikringsforanstaltninger, som ofte ikke er præsenteret i omfattende dokumenter og ikke nødvendigvis følger EQAVET-strukturen. Landene beskriver overvejende deres kvalitetssikringssystemer ved at henvise til interne og eksterne evalueringer af erhvervsuddannelsesudbydere, evaluering på systemniveau med henblik på politiske udviklingsformål samt kvaliteten af kvalifikationernes udformning og udstedelse.

²⁸ EQAVET, Serban Iosifescu, *Quality assurance procedures in the processes of certification, curricula setting, accreditation and training of trainers in European VET systems*, 2011.

²⁹ Cedefop, *Trends in VET policy in Europe 2010-12*, 2012, s. 59.

³⁰ ENQA, *European Standards and Guidelines for Quality Assurance in the European Higher Education Area*, 2005.

³¹ Selv om EQAVET endnu ikke fandtes som sådan, eksisterede der allerede en fælles ramme for kvalitetssikring inden for erhvervsuddannelser.

³² *Final report of the Thematic Working Group on quality in adult learning*. Jf. den parallelle undersøgelse om kvalitet i voksenuddannelse, http://ec.europa.eu/education/adult/doc/qualityannex_en.pdf.

Dette er i nogen udstrækning en følge af EQAVET-henstillingens fleksible tilgang, som giver landene og erhvervsuddannelsesudbydere frihed til at udvælge redskaber og elementer fra et bredt udvalg og tilpasse dem. Dette har på den ene side vist sig at være effektivt til at udbrede anvendelsen af disse redskaber, men på den anden side har det ikke ført til tværnational indførelse af en fælles tilgang til at beskrive kvalitetssikringsforanstaltninger og udviklinger på erhvervsuddannelsesområdet.

Direkte anvendelse af EQAVET som reference til at beskrive nationale foranstaltninger kan også være vanskeligt, fordi der i EQAVET er forskellige terminologier for kvaliteten af erhvervsuddannelsessystemet og erhvervsuddannelsesudbydere³³. Det passer ikke sammen med praksis på nationalt plan, hvor en klassisk foranstaltning som f.eks. inspektioner kan anvendes på både systemet og den enkelte udbyder.

4. KONKLUSIONER OG NÆSTE SKRIDT

4.1. Ræsonnerende konklusioner

Betragtningerne i de foregående afsnit kan sammenfattes som følger:

- EQAVET har bidraget til at fremme en kvalitetskultur på erhvervsuddannelsesområdet i europæiske lande samt til dens praktiske gennemførelse særligt gennem udviklingen af operationelle foranstaltninger inden for EQAVET-netværket³⁴.
- Men sådanne foranstaltninger har været koncentreret om institutionelt og skolebaseret udbud (det meste af de grundlæggende erhvervsuddannelser og en del af de fortsatte erhvervsuddannelser) med en mindre synlig indvirkning på arbejdsbaseret læring og ikke-formelt udbud (der udgør størstedelen af de fortsatte erhvervsuddannelser, men også kan spille en nøglerolle i den grundlæggende erhvervsuddannelse i vekselluddannelsessystemer).
- EQAVET's fleksible tilgang, hvor redskaber gøres tilgængelige for udvælgelses- og tilpasningsformål, har lettet dens anvendelse, men har samtidig reduceret dets potentiale som et fælles sprog og begrebsmæssig ramme på tværs af landene.

Der er derfor et klart behov for et øget samarbejde med andre europæiske instrumenter for kvalitetssikring og gennemsigthed.

EQAVET gennemfører en referenceramme, der muliggør en fleksibel anvendelse. Det må undersøges, i hvilket omfang rammen er nødvendig for at organisere kvalitetskriterier, deskriptorer og indikatorer — da deres anvendelse under alle omstændigheder er fleksibel. Erfaringerne med de europæiske standarder og retningslinjer for kvalitetssikring inden for videregående uddannelser (ESG) kunne tages til følge, også for så vidt angår anvendelsesområdet (ESG støtter specifikt institutionernes kvalitet, ikke systemets), idet der tages hensyn til nogle af ESG's mangler.

4.2. Gennemførelse af EQAVET

Det endelige mål med kvalitetsforanstaltninger på uddannelsesområdet er kvaliteten af læringsprocessens resultater — dvs. lærende inden for erhvervsuddannelse bør erhverve gode erhvervsfærdigheder og tværgående færdigheder. Relevansen af niveauet af færdighederne blev understreget for nylig med et specifikt resultat fra undersøgelsen om

³³ Dette er en betydelig forskel mellem EQAVET og de europæiske standarder og retningslinjer, som kun vedrører det institutionelle niveau.

³⁴ <http://www.eqavet.eu> – se specielt it-redskabet til en kvalitetscyklus.

voksenkompetencer: voksne med kvalifikationer på det samme formelle niveau har demonstreret færdigheder på væsentligt forskellige niveauer på tværs af landene³⁵.

Mere udtrykkelig opmærksomhed om kvalitetssikringen af kvalifikationers udformning og udstedelse med kontakt til EQF, ECVET og Europass-tillægget til erhvervsuddannelsesbeviser kan give EQAVET mulighed for bedre at kunne behandle ikke-formel og arbejdsbaseret erhvervsuddannelse, og også tackle fremkomsten af åbne uddannelsesressourcer eller store åbne onlinekurser og forbedre dens indvirkning på gennemsigtighed og gensidig anerkendelse, under hensyntagen til de principper, der er fastsat i Rådets henstilling om validering af ikke-formel og uformel læring³⁶.

Idet de relevante nationale myndigheder og interessenter involveres, agter Kommissionen at gennemføre følgende foranstaltninger med henblik på en mere omfattende gennemførelse af EQAVET:

- udvikle deskriptorer, indikatorer og retningslinjer i tilknytning dertil for bedre at tackle kvaliteten og det hensigtsmæssige færdighedsniveau for de resultater, der erhverves af lærende inden for erhvervsuddannelser. Dette forudsætter samarbejde med andre kvalitetssikringsinitiativer og gennemsigtighedsinstrumenter samt samarbejde med de relevante organer og netværk
- udvikle og afprøve retningslinjer for politiske beslutningstagere og udbydere, såvel som ledsagende tjeklister, deskriptorer og indikatorer, som er tilpasset fortsatte erhvervsuddannelsers forskelligartede virkelighed og de specifikke karakteristika for arbejdsbaseret læring. Dette forudsætter samarbejde med forskellige interessenter og koordinering med udviklinger forbundet med kvaliteten af voksenuddannelserne
- teste muligheden for at europæiske ordninger kan gøre nationale kvalitetssikringsforanstaltninger mere gennemsigtige på tværs af lande. Dette kan bl.a. indebære udvikling af et oplysningstillæg for at lette den fælles forståelse af nationale akkrediteringsprocesser for erhvervsuddannelsesudbydere, fremme af fælles retningslinjer for, hvordan man beskriver kvalitetssikringsprocedurer, der er forenelige med EQAVET, eller indføre en fælles model for akkreditering af erhvervsuddannelsesudbydere, idet der også trækkes på erfaringerne fra det europæiske kvalitetssikringsregister for videregående uddannelser (EQAR)³⁷ og de nationale rapporter om henvisninger til EQF³⁸.

Gennem Erasmus+ vil EU yde:

- støtte til grænseoverskridende samarbejde om kvalitetssikring inden for erhvervsuddannelser via strategiske partnerskaber og alliancer vedrørende sektorspecifikke kvalifikationer, der støtter meningsfuld inddragelse af en bred vifte af interessenter, og øget tværsektoriel dialog med videregående uddannelser og voksenuddannelser om kvalitetssikring
- støtte til yderligere dialog på europæisk plan gennem:
 - EQAVET-netværket for at udvikle en kvalitetskultur ved at støtte arbejdsgrupper, seminarer, peerlæringsaktiviteter, som involverer interessenter i kvalitetssikring af erhvervsuddannelse
 - udviklingen af støttematerialer såsom it-værktøjer og manualer

³⁵ OECD, *Skills Outlook 2013*, særligt s. 204.

³⁶ Rådets henstilling (2012/C 398/01).

³⁷ Jf. <http://www.eqar.eu/>.

³⁸ Jf. http://ec.europa.eu/eqf/documentation_da.htm.

- innovative projekter med henblik på at styrke kapaciteten for kvalitetssikring for at støtte forbedringer af erhvervsuddannelserne.

Ved hjælp af Horisont 2020 vil EU:

- fremme viden om effektiviteten af offentlige politikker om fortsat erhvervsuddannelse og andre former for voksenuddannelse (herunder kvalitetssikringsaspekter) i EU og deres komplementaritet med dynamikken i de private markeder.

Endelig bemærker Kommissionen, at et vist antal lande sigter mod at anvende en del af de europæiske struktur- og investeringsfonde til finansiering af reformen af erhvervsuddannelsessystemerne. Det er af afgørende betydning, at kvalitetssikring af erhvervsuddannelse spiller en central rolle, når disse initiativer virkeliggøres.

4.3. Ud over EQAVET

Borgerne flytter i stadig større grad mellem systemer — både i de traditionelle grunduddannelsesforløb og ved at opgradere og udvide deres viden og færdigheder igennem hele livet. Flere og flere læringsmuligheder passer ikke længere ind i konventionelle klassificeringsordninger. Lærende tilbydes i stigende grad — med rette — mulighed for at sammensætte deres uddannelsesforløb ved at vælge muligheder fra forskellige delsystemer og former for afholdelse af uddannelse, herunder via undervisningsressourcer, der leveres ved hjælp af IKT, og de er nødt til at kunne stole på deres kvalitet.

Fremkomsten af kvalitetssikrede referencerammer for kvalifikationer for livslang læring, hvilket kraftigt anbefales af EQF, leder til overvejelser om en sektorbaseret tilgang til kvalitetssikring og til, om det er muligt at identificere nogle grundlæggende principper og retningslinjer, der gælder for hele sektorer og for alle kvalifikationer. Det vil være værdifuldt i forbindelse med tackling af sådanne udfordringer at drøfte EQAVET inden for en omfattende ramme, der indbefatter alle gennemsigtigheds- og kvalitetssikringsinstrumenterne. Argumentet for at koordinere alle EU's instrumenter til gennemsigtighed og kvalitetssikring tættere er ved at blive undersøgt af Kommissionen som en måde, hvorved man kan opnå et fuldstændigt europæisk område for færdigheder og kvalifikationer³⁹.

På denne baggrund agter Kommissionen at gennemføre følgende foranstaltninger i retning af bedre europæisk samarbejde vedrørende kvalitetssikring for livslang læring:

- høre interessenter om denne rapportes resultater og om behovet for og gennemførligheden af at skabe bedre sammenhæng mellem kvalitetssikring i forskellige uddannelsesdelsektorer, som led i den kommende offentlige høring om et europæisk område for færdigheder og kvalifikationer, der søger at opnå yderligere synergieffekter og konvergens af EU's gennemsigtigheds- og anerkendelsesredskaber
- at undersøge, hvordan målene for EQAVET eventuelt kan søges nået ved en omfattende tilgang til kvalitetssikring for livslang læring
- i samordning med andre kvalitetssikringsinitiativer og med gennemsigtighedsinstrumenter at undersøge de praktiske krav i forbindelse med udviklingen af sektoroverskridende principper og retningslinjer for kvalitetssikring af livslang læring og betingelserne for beskyttelse af særlige forhold, der gør sig gældende for delsystemer eller nationale forhold.

³⁹ Meddelelse fra Kommissionen, *Nytænkning på uddannelsesområdet: investering i kvalifikationer for bedre socioøkonomiske resultater*, COM(2012) 669 final.